

de Uitlaat

12e JAARGANG No. 10

OCTOBER 1957

de Uitlaat

personeelsorgaan van de
n.v. Koninklijke Paketvaart-
Maatschappij

12de jaargang no. 10
October 1957

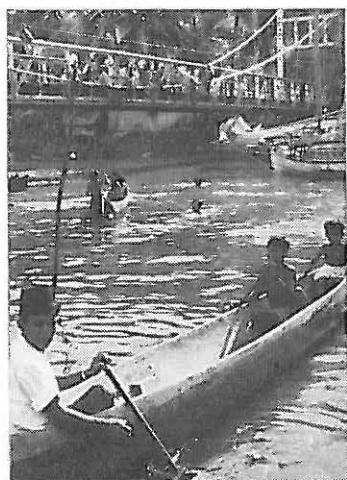
*

Alle stukken „de Uitlaat”
betreffende te adresseren aan:
de Redactie van „de Uitlaat”
p/a n.v. K.P.M.
Medan Merdeka Timur 5 Djakarta

*Op de frontpagina staat de beste
foto van de maand, voorstellende:
Avondstemming op de „Must”.*

*Deze foto werd gemaakt door de
heer J. J. Ostreig, empl. Afd.
Claims/H.K., die hiermede de
uitgeloofde prijs van Rp. 50,—
verdiende.*

Spelevaren te Bau Bau (Buton).

(foto: Frank Bodmer)

Druk: n.v. Visser & Co.
Djakarta

Doorkijkje bij Teluk Bajur (Padang)

(foto: J. J. Ostreig)

Ook tweede contactdag voor KPM-gezinsleden in Nederland groot succes 460 deelnemers aan boord van salonboot „Erasmus”

Gasten getuige tewaterlating ms. „Van Linschoten”

Onze lezers zullen zich ongetwijfeld nog herinneren dat precies twee jaar geleden een contactdag werd georganiseerd voor de (achtergebleven) KPM-gezinsleden in Nederland. Daartoe werd op die dag de salonboot „Erasmus” ingehuurd, waarmee men van Rotterdam uit een boottocht maakte door de haven en naar Hoek van Holland.

Aangespoord door het getoonde enthousiasme der deelnemers tijdens deze tocht, werd op Zaterdag 24 Augustus j.l. door de Directie in Nederland wederom een dergelijke contactdag gehouden, waartoe ook nu weer de „Erasmus” was gecharterd.

↳ Het embarkement

Het weer op die Zaterdag was redelijk te noemen; het daags tevoren aangekondigde regenfront had 's nachts Nederland reeds gepasseerd, zodat de ca. 460 deelnemers bij overwegend zonnig weer, dat de gehele dag aanhield, de reis naar Rotterdam konden aanvaarden.

De Nederlandse Spoorwegen hadden ook dit maal voor vergrootte treinstellen gezorgd, terwijl op het traject Amsterdam-Rotterdam een extra trein was ingelegd. Het transport van Rotterdam — Centraal Station naar het Willemsplein, waar de „Erasmus” gemeerd lag, geschiedde ook nu weer met gereserveerde trams.

Bij embarkement reeds was de stemming geanimeerd en vele handen van hen, die elkaar in geen jaren hadden gezien, werden geschud.

De tocht voerde ditmaal een andere richting uit dan twee jaar geleden, n.l. via de Lek en de Noord naar Alblasersdam, de streek met zijn scheepswerven, waar vele tientallen K.P.M.-

schepen zijn gebouwd. Ook zag men bij Boele's Scheepswerven te Bolnes het ms. „Straat Johore” van de K.J.C.P.I. in gevorderde afbouw liggen.

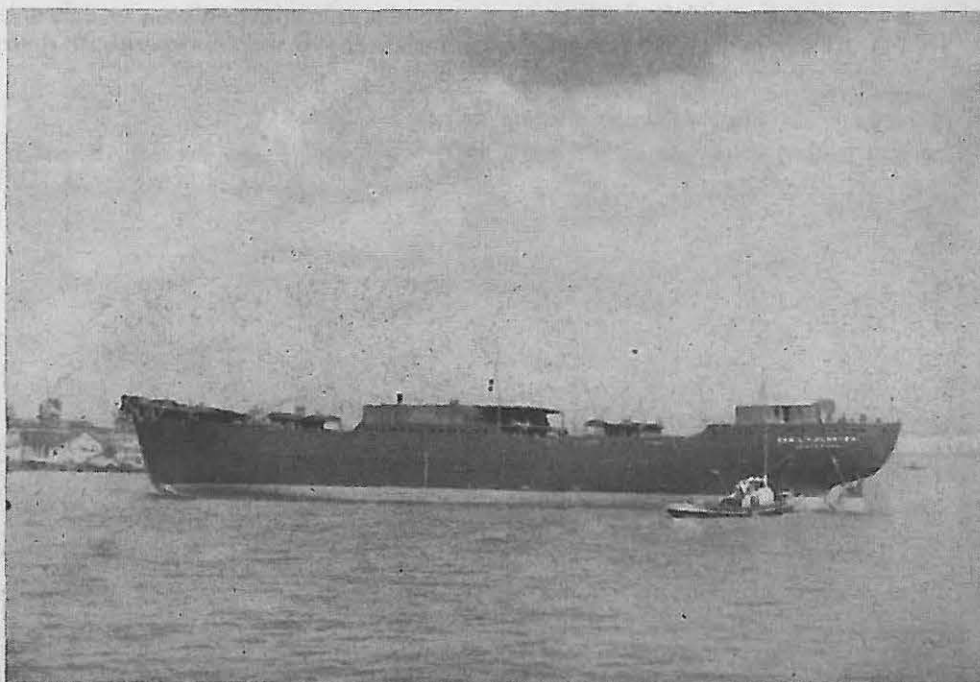
De koffiemaaltijd werd in twee zittingen gehouden, eerst voor de kinderen, van wie er een kleine 200 aan boord waren, daarna voor de volwassenen. Tijdens de tweede maaltijd sprak Jhr. S. G. van Weede een welkomstwoord uit, waarbij hij tevens de aanleiding tot en het doel van deze samenkomst uiteenzette.

Via Rotterdam en het Botlek-plan werd koers gezet naar Schiedam, alwaar het ms. „Erasmus” precies op tijd bij de Werf Gusto arriveerde om de gasten getuige te laten zijn van de tewaterlating van het ms. „Van Linschoten”, het eerste der 4 nieuwe „Heemskerck”-typen, dat even tevoren door Mevrouw B. J. L. Lucas-Kurtz was gedoopt.

De „Erasmus”-passagiers hadden, dank zij de weliswaar ongebruikelijke doch bevoorrechte positie waarin zij zich bevonden, een prachtig gezicht op dit evenement. Op de werf bleef het tweede „Heemskerck”-type, het ms. „Van Spilbergen”, waarvan de kiel op 1 Juni j.l. was gelegd, achter.

Na een tocht door de havens van Rotterdam, arriveerde de „Erasmus” tegen half 6 weer aan het Willemsplein, hetgeen tevens het einde betekende van deze zo zeer geslaagde contactdag.

Het m.s. „van Linschoten” na de tewaterlating ↴

Archipel-vaart in het verleden

door
G. Knijpenga

XXV!

In 1846 was een speciale commissie ingesteld voor onderzoek naar al hetgeen betrekking had op de scheepvaart in het algemeen en de zgn. kustvaart in het bijzonder. Dit onderzoek diende zich in de ruimste zin uit te strekken tot de scheepsbouw, bemanning, toerusting der schepen enz.

In deze commissie namen de volgende personen zitting:

President: Schout bij Nacht E. B. van den Bosch.

Leden: L. Launy — Directeur Middelen en Domeinen;

C. F. Pahud — Directeur Producten en Civiele Magazijnen;
Mr P. Meyer — wnd. Procureur-Generaal bij het Hoogerechtshof;

F. C. Engelbert — Kapitein ter Zee, commissaris/correspondent van het Vaderlandse Fonds tot aanmoediging van 's Lands Zeedienst;

L. M. F. Plate — President van de Factory der N.H.M.;

C. J. Loman — koopman;

Uit het door deze commissie in 1848 uitgebrachte rapport blijkt hoofdzakelijk dat de Kustvaart in de Archipel heeft bestaan:

in 1825 uit 181 schepen (15.281 lasten) *)

1827 — 195 schepen (17.710 lasten)

1830 — 184 schepen (18.635 lasten)

1845 — 246 schepen (22.670 lasten)

van welke aan Europese reders behoorden:

in 1825 — 79 schepen (8.473 lasten) *)

1827 — 83 schepen (9.510 lasten)

1830 — 77 schepen (8.254 lasten)

1845 — 49 schepen (5.260 lasten)

De overige vaartuigen behoorden toe aan Inheemse rederijen. De herhaaldelijk aangeheven klachten over het kwijnen der kustvaart hadden dus weinig grond, alhoewel niet valt te ontkennen dat in verband met de toegenomen productie, de uitbreiding beslist aanzienlijker zou zijn geweest, indien de afscheep naar Europa en Amerika tot de drie hoofdliavens van Java ware beperkt gebleven.

Het verdringen van de Europese reders moet hoofdzakelijk worden toegeschreven aan de mindere kosten, zoals geringere bezoldiging, onvolgende bemanning en uitrusting alsmede het gebruik van slecht gebouwde vaartuigen. Hierdoor was de Oosterse reder in staat tegen veel lagere vrachten (ofschoon dan ook met meer risico) te varen dan zijn Europese collega. Voorts was het bij de eerstgenoemde niet gebruikelijk de schepen tegen zeeschade te verzekeren.

Het teruglopen van het aantal Europese reders moet naar onze bescheiden mening ook en vooral worden toeschreven aan het feit dat de oorspronkelijk als zodanig geregistreerd staanden eigenlijk geen rederijbedrijven waren. Het waren alle handelszaken, die bij gebrek aan reders genoodzaakt waren er zelf schepen op na te houden om de door hun gekochte producten te kunnen vervoeren. Winstgevend was dit bedrijf voor hen allerm minst en toen er dan ook langzamerhand wel scheepsruimte door

derden werd aangeboden, waren deze handelszaken maar al te gaarne bereid om hun schepen bij een gunstige gelegenheid van de hand te doen of bij eventueel verloren gaan van een bodem die niet te vervangen.

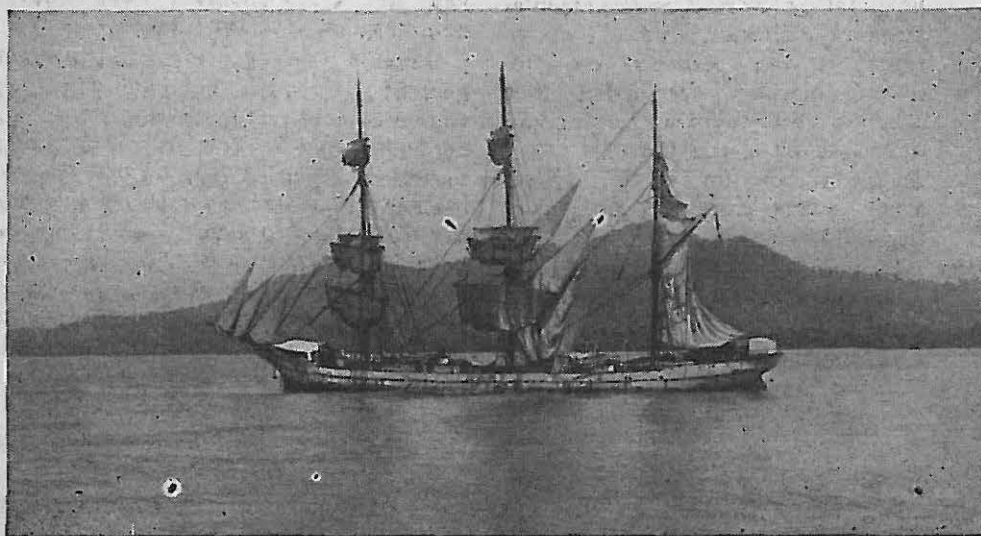
Door bovengenoemde commissie werden de volgende voorstellen gedaan:

1. de te verlenen zeebrieven in maar liefst vier klassen in te delen, afhangende van de plaats van herkomst van het schip, de scheepsbouwmeesters, de landaard en kwaliteit der gezagvoerders, etc.
2. in de zeebrieven te omschrijven:
 - a. waar en door wie de bodem was gebouwd;
 - b. de naam van de eigena(a)r(en);
 - c. de naam van het schip;
 - d. de naam van de schipper;
 - e. een juiste beschrijving van het schip volgens de meetbrief.
3. bij het verzoekschrift ter verkrijging van een zeebrief moesten worden overlegd:
 - a. de meetbrief, verleend door een daartoe gevestigde deskundige, met de aanduiding waar en hoedanig gemeten, hoedanig getuigd alsmede een verdere duidelijke omschrijving van de romp en het tuig;
 - b. de laatste koopbrief of een bijbrief wanneer het schip in Indonesië was gebouwd;
 - c. een beëdigde verklaring wie de eigenaar was;
 - d. hetzelfde bewijs voor de gezagvoerder.
4. de zeebrieven zouden voortaan vijf jaar geldig zijn.
5. dat bij het in werking treden van deze bepaling alle zeebrieven, zodra ze vijf jaar oud zouden zijn, verwisseld moesten worden, zonder welke geen vaartuig zou worden uitgeklaard.
6. de zeebrief moest worden verwisseld bij eventuele verandering van de naam van het vaartuig of van de eigenaar of gehele of gedeeltelijke verandering van de inrichting van het vaartuig of het tuig.
7. bij elke verwisseling van een zeebrief moest het bepaalde in art. 3 worden opgevolgd.
8. voor zover nodig kon ook bij verwisseling van zeebrieven gelden het bepaalde bij het 3de gedeelte van de Resolutie van 21 Februari 1832 no. 2 (Staatsblad 8).
(genoemd artikel luidt, dat de plaatselijke autoriteiten bevoegd zijn om in afwachting van de zeebrief af te geven een certificaat tot het doen van een reis naar één of meer met name genoemde havens, wanneer blijkt dat de stukken die

Een Amerikaans olieschip ter rede van Menado.

(foto-archief Kon. Inst. v/d Tropen)

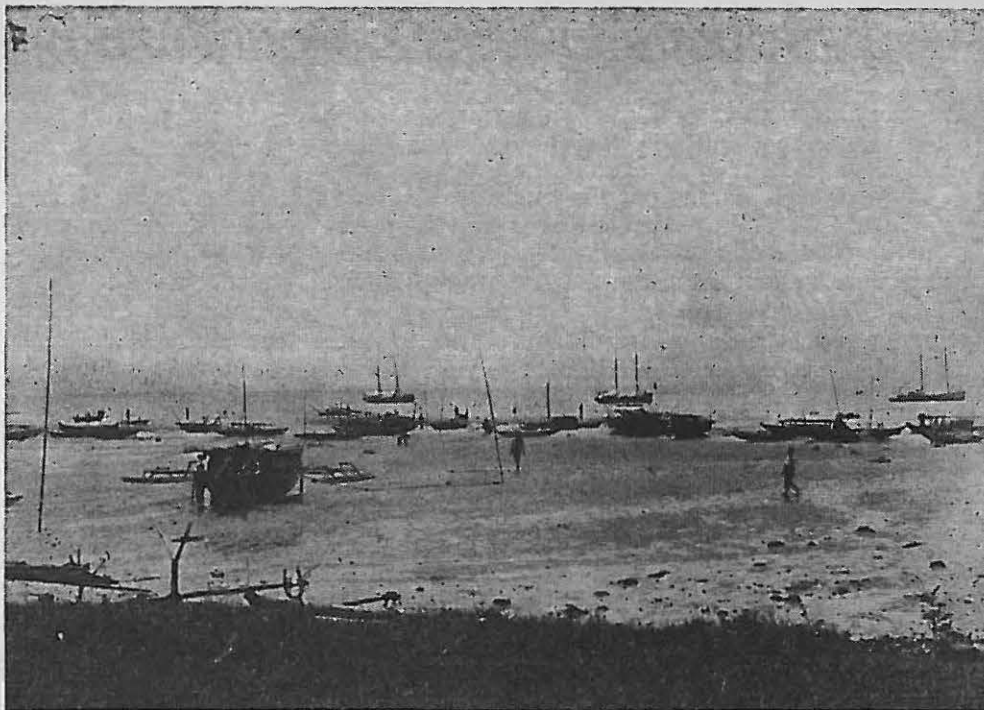
(foto: M. Hamerster)

zijn overlegd ter verkrijging van de zeebrief in orde zijn). *)

9. bij het verlenen of verwisselen van een zeebrief moest telkens het zegelgeld worden voldaan.
10. dat elk schip of vaartuig, varende op een zeebrief van de tweede of vierde klasse (dat waren de schepen niet gevoerd door een Europese gezagvoerder) elk jaar onderworpen zijn aan een jaarlijkse belasting van f 3,— voor elke gemeten ton.
11. geen Europeaan was gerechtigd het bevel te voeren over een bodem, als hij geen vaste ingezetene was en een voldoende examen zou hebben afgelegd voor een commissie bestaande uit een havenmeester van een der drie hoofdplaatsen van Java, benevens twee deskundigen. Degenen die reeds het bevel voerden, zouden daarvan worden vrijgesteld.
12. bij gebrek aan Europese gezagvoerders zouden ook vreemdelingen met speciale autorisatie tot het examen worden toegelaten.
13. met uitzondering van het examen, zouden deze bepalingen na 5 jaar ook worden toegepast op de stuurlieden.
14. tot leidraad van de examens zouden strekken de bepalingen voor het examen der voormalige koloniale marine.
15. dat schepen door Europeanen gevoerd, van 100 tot 200 ton, minstens één, en boven 300 ton minstens twee kwekelingen aan boord moesten hebben.
16. de vaartuigen die geen leerlingen mochten voeren, zouden jaarlijks f 300,— moeten betalen voor iedere kwekeling, die zij anders naar evenredigheid aan boord zouden moeten hebben.
17. ook de andere vaartuigen, die geen of geen voldoende aantal kwekelingen voerden, onverschillig of ze al of niet beschikbaar waren, moesten f 300,— 's jaars betalen.

(Aan de kustvaarders, Europeanen toebehorende, werd reeds in 1834 de verplichting opgelegd een zeker aantal stuurmansleerlingen op hun schepen te onderhouden „teneinde de zeevaart in de Archipel aan te moedigen en op te beuren”. In Surabaia werd in 1835 (Staatsblad no. 31) „ter bevordering der zeevaart” een school voor de Zeevaartkunde opgericht, alwaar door een lector openbare lessen werden gegeven „teneinde een ieder in staat te stellen zich voor de zeevaart in deze gewesten te bekwamen”. Deze

Inheemse prauwen ter rede van Ternate.

(foto-archief Kon. Inst. v/d Tropen)

- inrichting stond onder toezicht van de Havenmeester aldaar en een te Surabaia gevestigde scheepsreder. Het schoolgeld bedroeg f 16,— (koper) 's maands, doch zolang de noodzakelijkheid daartoe bestond, nam het Gouvernement 24 jongelingen, voor de koopvaardij bestemd, voor haar rekening. Van deze school zouden leerlingen voor de praktijk op koopvaardischepen worden geplaatst. Onder de jongelingen van die tijd bleek kennelijk weinig animo te zijn om zich voor de zeevaart te bekwamen. De school leed een kwijnend bestaan en moest reeds in 1842 bij gebrek aan belangstelling worden gesloten. De stuurmansleerlingen, die men toen op de schepen kreeg, waren afkomstig van de Kweekschool voor de Zeevaart te Amsterdam). *)
18. bij alle uitbestedingen, die een bevrachting van Gouvernementswege in zich sloten en elk ander transport van personen en goederen, moesten geschieden met schepen, varende op zeebrieven van de eerste en derde klasse. (hetgeen zou betekenen: alleen schepen met Europese gezagvoerders). *)
 19. de vaartuigen zouden minstens aan boord moeten hebben, behalve een gezagvoerder en kwekelingen, één stuurman voor die van minder dan 200 ton en twee stuurlieden voor die van 200 ton en daarboven.

Met alle respect voor de klinkende namen van de heren die in genoemde commissie zitting hadden en dit rap-

port uitbrachten, wil het ons voorkomen, dat hier geen enkel perspectief werd geopend of enige lijn werd aangegeven om de kustvaart te bevorderen. Integendeel: naar onze mening werd het de reders administratief moeilijker gemaakt.

Door de Regering werd bij de beoordeeling van het rapport dan ook overwogen, dat de belangen der scheepvaart in deze gewesten in het algemeen niet zouden worden bevorderd door aan een gedeelte daarvan belemmerende en bezwarende bepalingen op te leggen, teneinde de betrekkelijke toestand voor het andere gedeelte gunstiger te doen zijn. Verder dat het in verband met de algemeene handel, welke grotendeels door de Oosterse rederijen werd gedreven, bedenkelijk voorkomt deze eensklaps te storen in de uitoefening van een bedrijf in hetwelk zij waren toegelaten en zich niet buiten medeweten van het Gouvernement door ondernemingsgeest hadden uitgebreid.

Bepaald werd dat geen Europeanen gerechtigd zouden zijn het bevel te voeren over een met een zeebrief varende bodem, dan na een voldoende examen te hebben afgelegd voor een commissie, bestaande uit de havenmeester van een der drie hoofdplaatsen op Java, benevens twee door de plaatselijke autoriteiten te benoemen deskundigen. Met dien verstande, dat degenen die reeds het bevel over een vaartuig voerden, van het examen werden vrijgesteld.

*) De hier en daar tussen () geplaatste opmerkingen zijn van de schrijver.

(wordt vervolgd)

De problemen van de ouderdom

Er is een bekend spreekwoord dat als volgt luidt: „Wie leeft op herinneringen, is oud”.

Wij moesten hieraan onwillekeurig denken toen wij onze gedachten lieten gaan over het oud worden en alles wat hiermee verband houdt. In onze moderne samenleving is het moeilijk een onderwerp te vinden dat zó in de belangstelling staat en waarover zoveel gesproken en gedacht wordt.

Het is allemaal zéér begrijpelijk omdat alles wat ons omringt en waarvoor wij leven, de cyclus vertoont van jeugd en veerkracht, met ná het bereiken van de top, neergang naar de vergankelijkheid die tenslotte over alles komt.

De eerste vraag die zich hierbij uiteraard voor doet is: „op welke leeftijd heet men „oud” te zijn?” De beantwoording van deze vraag is zéker niet eenvoudig, omdat e.e.a. ook afhangt van levensomstandigheden, levenswijze en klimatologische factoren. Voorts is de ouderdomskwestie in onze tijd niet meer op te lossen door af te gaan op het uiterlijk. Wij zien dagelijks om ons heen ouders die nog jong en jeugdig zijn met hun oudere kinderen en zelfs opa's en oma's die met gebruik van wel of geen hulpmiddelen, de eeuwige jeugd schijnen te bezitten.

Uit de volksmond zijn er over de ouderdom wel zeer kernachtige zegswijzen voortgekomen, waarvan er één zegt: „dat men nét zo oud is als men zich zelf gevoelt” en een andere, die vooral ons mannen van middelbare leeftijd een hart onder de riem steekt, n.l. door het leven te laten beginnen bij de levensmijlpaal veertig.

Hoe dan ook er komt een bepaalde tijd in het leven waarop men, zónder zich dit te hebben gerealiseerd, als het ware plotseling gaat behoren tot de oudere mensen. De grenslijn die wij hiervoor in onze westerse samenleving kennen is de z.g. pensioenleeftijd. Overal ter wereld bestaan pensioenwetten en er is praktisch geen groot particulier bedrijf meer aan te wijzen dat geen regelingen heeft om haar werknemers op een bepaalde leeftijd de gelegenheid te geven van een welverdiende rust te gaan genieten. Allerlei sociale wetten bestaan er om op dit gebied een vlotte gang van zaken te verzekeren maar nog steeds is er geen juiste oplossing gevonden voor hem die, gezien de leeftijd, min of meer uit het productieproces moeten verdwijnen.

De jeugd, die de wereld van morgen zal regeren, beziet dit vraagstuk uiteraard uit een ander gezichtspunt dan wij ouderen. Hun standpunt is begrijpelijk, er moet tijdig ruimte wor-

den gemaakt teneinde het afremmen van carrière en promotiekansen zo gering mogelijk te doen zijn. Wij daarentegen achten het te vroeg prijegen van onze ervaring en leiding, een gevaar voor de goede gang van zaken in bedrijf en zakenleven.

In dit opzicht gaat een vergelijk met het gezin geheel op. Vader en Moeder moeten bij het volwassen worden van de kinderen gaan wennen aan hun zelfstandig denken en doen en niet gemakkelijk is het te ervaren, dat er een ogenblik komt waarbij goede raad nog wel mogelijk maar zeggenschap in feite is verdwenen. Is in de familieband de harmonie en sfeer goed geweest, dan zal daarbij de goede „toon” worden bewaard, de ouders dienen echter in ieder geval tijdig de bakens te verzetten en de realiteit te aanvaarden.

In het ambtelijke- en zakenleven ziet men zo ongeveer hetzelfde beeld in de verhouding tussen jongeren en ouderen. Wij zien de youngsters komen, hebben hen wegwijst te maken, praktische ervaring te geven en te bekwamen. Dán komt er een moment dat zij in het werk en daar buiten hun éigen koers gaan bepalen, hun persoonlijkheid en zelfstandigheid laten gelden.

Wij hebben dan dikwijls de neiging hierin eigenwijsheid en eigengereidheid te zien en schudden vaak het hoofd met de zucht: „wat moet hiervan terecht komen”. Maar rustig draait de tijd verder, de oudjes hebben te gaan, de jongeren nemen hun plaatsen in, waarbij het soms pijnlijk aandoet te constateren hoe weinig zij, die vervangen zijn, wérkelijk worden gemist.

Het is de betrekkelijkheid van alle dingen die zo sterk gaat spreken wanneer de ouderdom gaat knagen aan de betekenis die wij hebben gehad in het praktische leven en onze zelfbewustheid óók buiten onze wil om, langzaam maar zeker op haar retour is. Bij de oude Grieken had men reeds dit probleem bij het oud worden. Vele die wijsgerig waren ingesteld, vonden op hoge leeftijd de oplossing in het kluzenaarsbestaan. Men liet de eerbewijzen en beslommingen van de staat en het materiële bezit van zich afglijden als een verouderd kleed en vond verjonging van de geest in de stilte en eenzaamheid van de natuur.

In een der boeiende verhalen van Jack London, zien wij in het hoge Noorden een Eskimostam rondtrekken. Een oude man kon dan het tempo in de barre koude niet meer bijhouden. Er is geen keus, volgens wet en traditie moet hij achterblijven. Niet zonder medegevoelen, maar gehoorzaamend aan het gewoonterecht, installeren zijn kinderen hem bij het vuur, stapelen wat brandstof op en gaan de rest van de stam weer achterna. De oude man vindt dat alles goed en rechtvaardig — wánt, heeft hij niet hetzelfde ten opzichte van zijn eigen Vader gedaan? Hij mijmert nog wat na bij het vuur dat de wolven uit zijn buurt houden, totdat hij, de onvermijdelijkheid van zijn lot beseffend, de vlammen dooft en zich schikt naar de orde der dingen.

Deze simpele oplossingen passen echter niet in onze tijd en daarom wordt er intenser dan voorheen nagedacht over het probleem van de mensen die gezien hun leeftijd niet meer mogen of kunnen deelnemen aan het arbeidsproces. Het vraagstuk heeft een economische en een psychologische kant, dat nog gecompliceerder wordt door het stijgen van de gemiddelde levensduur. De economische kant betreft vooral het feit dat het jongere deel van de bevolking goeddeels de oude mensen moet onderhouden, wat een zware last vormt, nu vooral het percentage van deze laatste sterk stijgt. De andere kant is makkelijker op te lossen, daarbij gaat het n.l. om de vraag hoe men de oude mensen een leven kan geven, dat niet alleen vrij is van financiële zorgen, maar óók levensvreugde inhoudt.

Daarnaast heeft men de bestrijding van de „verveling”, vijand nummer één van de oude mensen die een leven van hard werken achter de rug hebben. Het wrange gevoel overbodig en onproductief te zijn, speelt daarbij velen ernstige parten. Men wordt dan recht oud vóór zijn tijd, omdat niets zó fnuikend is als een soort eenzaamheid en hulpeloosheid in het leven van alle dag. Als compensatie wordt voor gepensioneerden aanbevolen voortijdig uit te zien naar een hobby. Er zijn zelfs bedrijven die het oudere personeel helpen bij het zoeken naar een liefhebberij die straks de eentonigheid van leven zonder arbeid kan verbreken. Een grote rol speelt bij dit alles de persoonlijkheid van de man of vrouw die de levensavond heeft bereikt.

Het beschikken over véél tijd doet vaak de dagen van voorheen in gedachten voorbij gaan en zónder dat men zich dit bewust is, maakt men keer op keer de balans op aan de hand van de credit- en debetzijde van het levensboek. Wij behoeven dan voorts onszelf niet meer te beoordelen naar

datgene, waartoe wij ons bekwaam achten maar dienen af te wachten hoe anderen ons beoordelen naar wat wij hebben gedaan. Maar al te goed gaan wij bovendien aanvoelen wat er in vroegere jaren aan ons heeft ontbroken en waarin wij ten aanzien van onze medemenschen te kort zijn geschoten. Het is jammer dat voor velen deze inzichten te laat komen, n.l. op een tijdstip dat alles onherroepelijk voorbij is en gedaan onrecht e.d. niet meer kan worden hersteld. Wij gaan dan ook geheel andere waarden toekennen aan positie, carrière, eigen roem en eer.

Naast voldoening over prestaties op de maatschappelijke ladder gaan wij tenslotte inzien dat niet alles werd bereikt door eigen capaciteiten maar dat de *geluksfactor* en de vaak min of meer toevallige omstandigheden een belangrijke rol hebben gespeeld. Zelfgenoegzaamheid en hooghartigheid verschrompelen op de oude dag ook langzaam maar zeker, omdat het dan niet meer nodig is de buitenwereld te imponeren in een poging ons anders voor te doen dan wij in werkelijkheid zijn. In feite ligt hierin één van de zegeningen van de ouderdom.

Onze taak en ons werk ligt dan achter ons, waardoor wij méér tijd krijgen ons te verdiepen in de werkelijke zin van het leven. Het is zeker nuttig en raadzaam ons hierop reeds in te stellen wanneer wij nog in het volle leven staan en ons tevens daarbij af te vragen of wij in de routine van de dag niet vaak te weinig rekening houden met het dienen, respecteren en behulpzaam zijn van anderen. Als resultaat van een dergelijke levenshouding kunnen wij verwachten dat in latere jaren geen zelfverwijt en spijt onze gemoedsrust zal komen verstoren.

Wij zullen dan tevens geestelijke steun vinden in een periode van het leven waarin onze persoonlijkheid minder betekenis krijgt en in staat zijn de moeilijkheden en problemen die dan komen, op te lossen door de moed op te brengen

„ons zelf te zijn en te blijven”

H.A.C.

Laat het kostelijkst van al
U niet roeckeloos ontslippen,
Dat 's de tijd, die snel gaat
glippen,
Zonder dat hij keeren zal.

Joost van den Vondel
(1587 — 1679)

(foto's: J. H. C. Vermeulen)

(opnamen in de KRO-studio)

In het programma van het zgn. „Plantershalvuurtje” kregen 7 KPM-gezinnen op 12 Augustus j.l. de gelegenheid hun families in het Verre Oosten te groeten. Daar de AVRO-studio, die als regel voor dit programma wordt gebruikt, in revisie was, kwam men bijeen in de KRO-studio te Hilversum. Voor deze gelegenheid trakteerde de cantine-beheerder op lekkere warme worstjes, die zich best lieten smaken, zoals de foto's laten zien. Op de bovenste foto de families Von Stein, Edelenbos en Slingerland.

*

Op deze foto zien we de families Van Swoll, Jonkmans, Maas en Molleman, terwijl de dames en heren van de Wereldomroep tevens aan deze KPM-lunch aanzaten.

De spuigaten

In een recent nummer van „Onze Taal”, het maandblad van het Genootschap van die naam, een genootschap, dat zich ten doel stelt, het juiste gebruik van de Nederlandse taal te bevorderen, lezen wij het volgende behartigswaardige stukje.

Sunday is Daddy's Day. Het stond zo echt in een Haagse winkel. Al die Nederlandse daddies worden op die sunday verwend. Ze krijgen Shirts in Persian Style met hoofdletters. Een strong silk spun met een goede finish. Non iron. We zijn toch eigenlijk een stel grote sufferds, dat we hiervoor geen eigen woord willen kiezen. De grote zaken maken het te bont. Een beetje buitenlands kan geen kwaad, maar aan een coat hebben we geen behoefte zolang we nog een jas dragen. In de gauwheid nog gezien, dat er te koop zijn travel-bags, beauty-cases, wash-dresses, junior-coats, rokken in birds-eye en hairline, dusters, house pyama's, boy look pyama's.

De lijst van dit winkel- en kranten-Engels kan nog twintig keer zo lang gemaakt worden. Zie hier de tekst op een zakje, waarin een grote firma in Nederland haar nylons aflevert: „Wij verkopen geen irregulars, geen selected quality, geen imperfects, geen preferentia's, geen graded, geen seconds, maar X-nylons, gegarandeerd zonder fouten”. De garantie betreffende de foutloosheid is slechts controleerbaar met een Engels woordenboek. De wereld wil bedrogen worden. De teksten-in-mekaar-zetters voor de advertentiebladzijden van onze kranten schreeuwen en tetteren als op een kermis. Zo maar, zonder te zoeken, uit een paar avondbladen gelicht: creatieve studio's voor een psychologisch verantwoorde vormgeving op basis van idee en selling points; reclamebureau vraagt account executive; make dancing your hobby but do it in style; een topfunctionaris met uitgesproken (!) capaciteiten op het gebied van (!) het leidinggeven in de research-afdeling; Aalsmeers Artistique Flower Shop: gezocht wordt een creatieve kracht met pushing power; het Min. van Economische Zaken (in Nederland!) zoekt trainees. De „maison” van de bakker en de dameskapper is bezig verleden tijd te worden, we kennen nu de „centrale”.

Een nieuw achtervoegsel in onze taal is „bedrijf”. De kruidenier is nog uit oma's tijd: hij heeft nu een „levens-

(foto: J. H. C. Vermeulen)

(opname in Hotel Gooiland)

Op 15 Augustus j.l. had in Hotel Gooiland te Hilversum een opname plaats voor groeten aan de opvarenden van het ms. „Barentsz”.

middelenbedrijf”. Zo vonden we in de kranten van diezelfde week: meubileringsbedrijf, verhuizersbedrijf, stoffeerdiersbedrijf, groente- en fruitbedrijf, bloemisterijbedrijf (!), boekbindersbedrijf.

Een nieuw voorvoegsel in onze taal is „erkend”, men ziet erkende goudsmeden, erkende electronici(?), erkende fitters, erkende televisie-specialisten, erkende installateurs, erkende schoorsteenvegers en rookverdrijvers (daar is nog geen vreemd woord voor; cheministen en smokedrivers zou anders best klinken).

De mensen overschreeuwen zichzelf, we willen allemaal méér zijn; de taalkundige een filoloog, de tuinman een tuinarchitect, de zanglerares een zangpaedagoge, de zangeres een vocaliste, de spraakleraar een logopaedist, de arbeider in de chemische industrie een chemicien, de man aan de machine een operator, de waarzegster een psychometriste, de bontwerker een fourneur, de fietsenmaker een dealer, de goochelaar een manipulator, de buikspreeker een ventriloquist, de bleker een cleaner, de leraar een docent. De taal woekert als in een vochtighete broeikas. We kunnen niet meer gewoon schrijven, van het dikste hout moeten de balken gezaagd worden.

Uit een verslag over een muziekuivoering: „Deze populariteit steunt evenwel niet zozeer op stilistische en muzikale zuiverheid, dan wel op pompeuze overtuigingskracht, een ef-

fectrijke voordracht en romantische gevoelsexpressie, maar men zou hem onrecht doen door zijn technische talenten niet te noemen en zijn muzikanteske speelwijze los te denken van een oprechte muzikaliteit.” Voelt U ook een neiging om na deze zin in duidelijk Nederlands te zeggen: gooi het maar in mijn pet?

Een heel gewone sigarenzaak blaast hoog van de toren en noemt zich een service station for all lighters and pipes. Een verstopte pijp blijft toch stinken, ook in het Engels. Gesignaleerd is ook het — ernstig bedoelde! — woord „buyologie”. Het schijnt te betekenen: de kunst van het kopen.

En na al wat deze spuigaten uitgelopen is, gevoelen wij lust een paar onvervalste woorden uit onze rauwste moerstaal te uiten. Wij denken ze.

Spelbreker

Daar zat de politierechter. Het oog ongevoel misprijzend gericht op de beklaagde, een vlekkelig man met een lelijke, ongunstige haargroei.

„Geeft u toe uw vrouw geslagen te hebben?”, vroeg de rechter.

„Intertaat”, antwoordde de beklaagde, „maar dat was in een onverwachte opwelling; dat heb ik soms wel 'es even”.

„Uitstekend”, sprak de rechter snijdend, „en in precies zo'n onverwachte onwelling vonnis ik u, dit vanwege uw onmenselijke optreden, tot veertien dagen hechtenis subsidair de gebruikelijke boete”.

„Goed”, sprak toen de gevangene, „goed, daar zal dan niets anders opzitten. Ik zal me er bij neerleggen. Maar als u maar weet dat u op die manier onze wittebroodsweken lelijk in de war gooit”.

W E K K E N

Mijn vrouw logeert een paar daagjes bij een vriendin in Den Haag officieel „voor de gezelligheid”, maar in wezen om mijn voornaamste eigenaardigheden weer eens met die dame door te nemen, want dit geschiedt eens per kwartaal, op basis van een vertrouwen dat nog stamt uit de tijd toen zij samen, met tassen vol Grieks en Latijn, naar school fietsten.

Nu kan ik alleen leven, maar niet alleen opstaan, omdat de wekker mij weliswaar wekt, maar geen tentakels heeft om te verhinderen, dat ik na het ratelen verder slaap. Alleen mijn vrouw kan dat, door volhardend aan mij te schudden.

De problematiek werd acuut, toen de redacteur van ons veelgelezen dagblad mij gisteravond opbelde en zei:

„Jij moet morgen naar Limburg. Ik heb een trein voor je opgezocht. Hij vertrekt zes uur tien.”

„s' Avonds?” vroeg ik.

„Nee, 's ochtends”, zei hij.

Zijn gesprek was ten einde.

En mijn misère begon.

Het was tien uur in de avond, leerde een blik op de klok.

„Als ik om zes uur aan het station wil zijn, moet ik om vijf uur op”, berekende ik. „Uit eigen kracht breng ik dat niet tot stand. Ik zal dus iemand moeten vinden, die gek genoeg is om mij morgenochtend om vijf uur op te bellen.”

Nu heeft ieder mens de vriendenkring, die hij verdient. In de mijne bevinden zich geen dauwtrappers, maar ik ken wel een paar jongens, die vaak om vijf uur nóg op zijn. De drie meest notoire schreef ik onder elkaar op een papertje. Daarna begon ik te telefoneren.

De eerste gaf geen gehoor, de tweede bevond zich in Parijs en de derde zei:

„Ik ga toevallig net vroeg naar bed, vanavond”.

„Maar als jij nu eens de wekker zette en me alleen maar even opbelde, om vijf uur...” probeerde ik.

„Dromer!” riep hij vertederd, „Heb je op jouw leeftijd nou nog niet geleerd dat geen enkele vriendschap zó ver gaat?”

En hij belde lachend af.

„Mijn moeder!” dacht ik.

Maar toen ik haar aan de draad had, sprak zij:

„Nee jongen, ik heb je nu echt genoeg gewekt, in mijn leven. Je moet op eigen benen staan.”

Er zijn, kortom, in dit bestaan geen eeuwige gevoelens. Toen ik toch nog wilde aandringen, zei ze:

Onze maandelijks foto-prijsvraag

Hiernaast ziet U de oplossing van de foto-puzzel, voorkomende in het Augustus-nummer van „de Uitlaat”: een drinkglas.

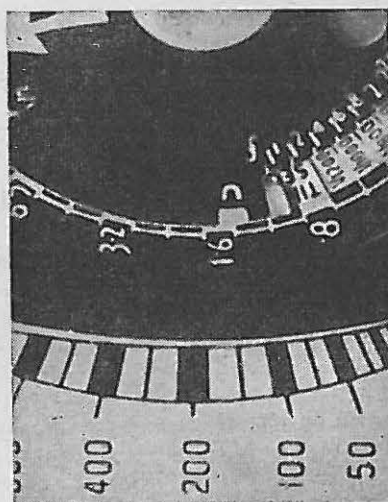
De prijs van Rp. 15,— gaat naar: Mevr. Mualeh-Sutartie, werkzaam in de Apotheek van het Ziekenhuis Petamburan.

*

Watisdatnouweer?! We geven grif toe dat het niet iets is dat U dagelijks onder ogen krijgt, maar laten we U een klein beetje op weg helpen: het is een hulpmiddel dat door een bepaalde (grote) groep regelmatig wordt gebruikt bij het..... Neen, meer zeggen we er niet over.

Als U er achter bent, zendt dan uw oplossingen aan: de Redactie van „de Uitlaat” — p/a n.v. KPM—Medan Merdeka Timur 5—Djakarta.

Onder de goede inzendingen verloten wij een prijs van Rp. 15,—. De uiterste datum van inzending is: 20 November a.s.

„Maar er bestaat toch een soort centrale, die zulke dingen doet voor geld? Kijk maar in de gids.”

Even later had ik de onderneming gevonden. Ik draaide het nummer en kreeg een vriendelijke juffrouw, die het probleem aanhoorde en mij vervolgens duidelijk maakte, dat je eigenlijk lid moest zijn van haar verband, om voor genot van een vroege wekking in aanmerking te komen.

„Het hoeft gelukkig maar één keer” riep ik. „Ik wil graag betalen wat het kost...”

„Nou ja, maakt U zich maar geen zorgen”, zei ze. „De mensen die er over gaan, zijn er op het moment nog niet, maar ik maak het wel in orde voor U.”

Ik dankte duizend maal en kroop opgelucht in bed, waar ik bijna onmiddellijk indutte. Mijn blind vertrouwen in de juffrouw en haar onderneming

bleek niet ongegrond, want inderdaad werden dromen die mij het verzwijgen waard lijken, op een gegeven moment gepenetreerd door een hardnekkig geluid dat mij langzaam maar zeker tot bewustzijn porde. Met dichte ogen strompelde ik naar de telefoon en riep schor:

„Ja?”

„Met de centrale, meneer”, zei een frisse mannenstem. „U hebt gevraagd gewekt te worden om vijf uur precies?”

„Ja”.

„Nou, dat kunnen we helaas niet doen.”

„O, zei ik geeuwend,” Hoe laat is het dan op het moment?”

„Half twee, meneer”.

De resterende uurtjes, heb ik, rillend in een stoel, besteed aan dit stukje....

Uit: „Het Parool” door: Kronkel

van onze afdeling personele zaken

De volgende mutaties vonden de afgelopen maand plaats

AANGEKOMEN

Per vliegtuig :

T. van Voorst	3de wtk.	25/8	ex RV/SV
J. Bennink	gezagv.	27/8	ex RV
J. Schoutrop	2de stm.	27/8	ex RV/SV
J. P. Duijkers	2de stm.	30/8	ex RV/SV
L. J. Eijken	2de stm.	31/8	ex RV/SV
R. Koopmans	adj. chef.	1/9	ex EV (naar Afd. CM/HK)
D. E. Heere	2de stm.	2/9	ex RV/SV
K. P. C. A. Gramberg	2de stm.	3/9	ex RV/SV
A. L. van den Bosch	chef van dienst	18/9	ex EV (naar ag. Medan)
A. van der Meulen	gezagv.	19/9	ex RV
G. J. de Vries	4de wtk.	19/9	ex RV/SV
B. R. Beekhuysen	1e stm.	20/9	ex RV
J. Plugge	gezagv.	24/9	ex RV

Per ms. „Baud” ddo. 6/9 :

J. M. Sobels en gezin	hfd. empl.	ex EV (naar Naut. Dienst/Tg. Priok).
-----------------------	------------	--------------------------------------

Welkom!

VERTROKKEN

Per vliegtuig :

H. L. Voogel	kv. 3de wtk.	26/8	einde dienstverband
H. G. Tan	2de stm.	27/8	SV
M. P. Tenbroek	hfd. empl.	28/8	EV (ex ag. S'pore)
A. P. Hilling	4de wtk.	28/8	RV/SV
W. C. Bouter	2de stm.	29/8	RV/SV
P. W. van den Berg	2de stm.	2/9	ontslag op verzoek
H. J. Kuyp	2de stm.	2/9	RV/SV
L. A. G. Schickendantz	ex 2de stm.	3/9	met ontslag
H. Broekman	2de wtk.	4/9	RV/SV
P. Bakker	4de wtk.	4/9	RV/SV
T. Engelsma	4de wtk.	4/9	RV/SV
H. den Exter	adj. chef	10/9	EV (ex Afd. PZ/HK)
W. Döhne	4de wtk.	10/9	RV/SV
J. W. A. Matthijssen	4de wtk.	11/9	RV
B. Ch. Breedland	2de stm.	12/9	RV/SV
H. v. d. Ridder	3de wtk.	16/9	RV/SV
J. M. Lorijnen	empl.	18/9	EV (ex Afd. Claims/HK)
C. P. Bakker	4de wtk.	20/9	RV/ontslag op verzoek
H. Samson	2de stm.	23/9	RV/SV
J. Nicolai	hfd. wtk.	24/9	RV
H. O. J. Bakker	hfd. empl.	25/9	EV (ex ag. P'bang)
H. Knol	2de stm.	26/9	RV

Per ms. „Willem Ruys” ddo. 5/9 :

J. Klijn	gezagv.	RV
A. Penny en gezin	gezagv.	RV
H. P. Valk en gezin	gezagv.	RV
J. A. Versteegh	hfd. wtk.	RV/OP
J. A. van Scheijen en gezin	hfd. empl.	EV (ex ag. Tg. Priok)
F. W. Godin en gezin	hfd. empl.	EV (ex ag. Makassar)
W. Brandt en gezin	1e stm.	ontslag op verzoek
J. C. Schouw en gezin	1e stm.	RV
R. de Quack en gezin	2de stm.	RV/SV
G. L. de Zwart	2de wtk.	RV
B. Stigter	2de wtk.	RV/SV
F. Thielsch en gezin	3de wtk.	RV/SV
Mevr. M. J. G. Beyk-Jut	echtgt.	
	4de wtk.	

Een goede reis!

NIEUW AANGENOMEN :

J. E. Houthuysen	5de wtk.	ddo. 25/8	aangek. per vliegt.
T. H. v. d. Staay	11. wtk.	ddo. 25/8	„ „ „
J. H. Pruyt	11. wtk.	ddo. 25/8	„ „ „
M. C. Sterk	11. wtk.	ddo. 25/8	„ „ „
A. E. van der Hoff	11. wtk.	ddo. 25/8	„ „ „
F. H. van Teunenbroek	11. stm.	ddo. 27/8	
J. W. F. H. Diedrich	kv. gezagv.	ddo. 1/9	
H. Lagerwey	11. wtk.	ddo. 24/9	aangek. per vliegt.

Welkom bij onze Maatschappij!

MUTATIES :

C. L. J. van Hartrop	hfd. empl.	ddo. 16/8	van Unie Kamp.
			T. Priok naar ag. Tg. Priok
Rd. Sis Martokoesomo	loc. hfd. empl.	ddo. 31/8	met ontslag
Mej. L. F. Koudhoofd	loc. empl.	ddo. 1/9	ontslag op verzoek
J. Ch. Berkholst	empl.	ddo. 18/9	van ag. Samarinda
			naar Afd. Claims/HK
Mr. H. Mook	empl.	ddo. 23/9	van ag. Surabaia
			naar afd. PZ/AZ/HK
C. W. Krcon	hfd. empl.	ddo. 28/9	van ag. Tg. Priok
			naar afd. Claims/HK

KAPITEINSVROUW — STUURMAN

De Nederlandse kustvaarder Trude K. met zout op weg van IJmuiden naar Zweden, heeft de eerste Nederlandse stuurvrouw aan boord. Het is de 24-jarige mevrouw Koster-Satterson, echtgenote van kapitein Sietse Koster, die het gezag heeft op de Trude K. Drie jaar geleden trad zij in het huwelijk met de kapitein en sedertdien maakte zij alle reizen mee. Daarbij toonde zij een bijzondere belangstelling voor de navigatie. Toen dan ook de machinist een klein examen moest afleggen om dispensatie te verkrijgen voor het irvallen als stuurman, bleek zij nog beter op de hoogte te zijn dan de machinist. En haar werd toen geadviseerd de opengevallen post tijdelijk te bezetten. Mevrouw Koster-Satterson kreeg schik in het geval. Zij besloot nog een stap verder te gaan en meldde zich voor de drie-jarige opleiding voor stuurman bij de kleine handelsvaart. Alleen, zij deed er geen drie jaar over. In anderhalf jaar was zij door de leerstof heen. En bij het examen bleek deze haast geen nadelige gevolgen gehad te hebben.

Onlangs heeft zij in IJmuiden gemonsterd op de Trude K. De waterschout was er getuige van, hoe zij een contract met haar man tekende. Maar zij heeft er toen lachend bij opgemerkt, dat als de kapitein haar niet zou bevallen, zij onmiddellijk op een ander schip zou monstereen.

K.P.M. Reclame-kalender 1958

Evenals het vorige jaar zal een beperkt aantal van de voor 1958 uit te geven K.P.M. reclame-kalenders beschikbaar kunnen worden gesteld voor leden van ons personeel, tegen betaling van Rp. 25.— per exemplaar.

Deze 1958-kalender zal van aardige fotoreproducties (geen bedrijfsfoto's) en een aantrekkelijk schutblad zijn voorzien.

Bestellingen dienen uiterlijk 1 December a.s. bij de Afd. Passage/P.T. van het Hoofdkantoor te worden ingediend.

onze jubilarissen

A. Kastanja
ladingklierk
35 jaar
28 November 1957
(geen foto beschik baar)

Abraham Kastanja werd 16 November 1902 te Ambon geboren. Hij trad 29 April 1921 als leerling-ladingklierk in KPM-dienst; op 1 Januari 1925 werd hij tot ladingklierk bevorderd, in welke functie hij tot op heden nog steeds werkzaam is.

*

Erwin Ludolf Rabé werd 8 December 1910 te Amsterdam geboren. Hij doorliep de 5-j HBS en behaalde daarna nog het diploma Engels van de Vereniging van Leraren, alsmede het diploma boekhouden. 5 November 1932 trad hij als employé in KPM-dienst en werd tewerkgesteld op de Afd. Comptabiliteit van het Hoofdkantoor. Van Augustus '34 tot medio October '35 was de heer Rabé werkzaam op het Priok-agentschap, waarna hij met verlof naar Nederland vertrok.

E. L. Rabé
adjunct-chef
Vertegenwoordiger
KPM in Nieuw Guinea
(Hollandia)
25 jaar
5 November 1957

Na ommeekomst van dit verlof werd hij geplaatst op het agentschap te Samarinda, waar hij tot ult. December '39 werkzaam bleef. Van 30 December 1939 tot 1 Maart '42 was hij verbonden aan het Surabaia-agentschap.

Kort nadat de Japanners Indonesië waren binnengevallen, werd de heer Rabé geïnterneerd en kwam achtereenvolgens in verschillende interneringskampen terecht. In Juni 1946 vertrok hij met verlof naar Europa, na ommeekomst waarvan hij werd geplaatst op het Agentschap Tg. Priok. In September '47 werd hij tewerkgesteld op de afd. VRV van het Hoofdkantoor, van Juli '51 tot Maart '53 was hij werkzaam op het Singapore-agentschap om daarna wederom met verlof naar Nederland te vertrekken.

1 Januari 1948 volgde zijn bevordering tot hoofdemployé en op 1 Januari 1951 werd hij benoemd tot adjunct-chef. Van Juli '51 tot Maart '53 was hij werkzaam op de afd. VRV, waarna hij opnieuw met verlof naar Nederland vertrok. In November '53 werd de heer Rabé weer op de afd. VRV geplaatst en in Maart '54 volgde zijn overplaatsing naar het agentschap te Palembang. Van Juni tot September '54 wederom naar de afd. VRV en in October van dat jaar werd hij benoemd tot Vertegenwoordiger onzer Maatschappij in Nieuw Guinea met als standplaats Hollandia.

Henry Oscar Willems werd 24 Augustus 1910 te Sukabumi geboren. Na eerst de Mulo en daarna de 5-j HBS te hebben doorlopen, behaalde hij het diploma boekhouden. Hij trad op 7 November 1932 als beambte in dienst van onze Maatschappij en werd op de Afd. Comptabiliteit van het Hoofdkantoor tewerkgesteld. Op 1 Januari 1940 werd hij tot employé bevorderd.

H. O. Willems
hoofdemployé
(met EV)
25 jaar
7 November 1957

Gedurende de Japanse bezetting van Indonesië kwam de heer Willems in verschillende interneringskampen terecht; na Japans' capitulatie vertrok hij met verlof naar Nederland. Na ommeekomst hiervan werd hij in Mei '47 weer op de afd. CM van het Hoofdkantoor geplaatst en in October 1948 volgde zijn overplaatsing naar het Agentschap Palembang. In Mei '53 werd hij tewerkgesteld op het Surabaia-agentschap, alwaar hij tot Augustus 1955 werkzaam bleef. Op 1 Augustus van dat jaar werd hij wederom overgeplaatst naar de Afd. CM op het Hoofdkantoor te Djakarta. 1 Januari 1956 werd de heer Willems tot hoofdemployé bevorderd. Eind Juni van dit jaar vertrok hij naar Nederland om van een welverdiend verlof te gaan genieten.

„Wat heb je het liefst, Hendriks, salarisvermindering, of opslag voor de laatste maand dat je hier bent?”

Huwelijksaanzoeken per flessenpost

Flessen zijn de opmerkelijkste reizigers op zee. Driften van 10.000 of meer kilometers zijn vastgesteld. Een kapi-tein, die 10.000 flessen overboord gezet heeft, vertelt, dat ongeveer 10% van zijn flessen, die aan de kust kwamen, minstens 15.000 kilometer had afgelegd.

Een opvallende en tragische coincidentie vond plaats in 1933. In november van dat jaar verdween het stoomschip "Saxilby" met een lading ijzererts in een storm 600 kilometer ten westen van Ierland. Er was een bemanning van 26 koppen aan boord. Niets werd over hen vernomen — 2½ jaar lang. Toen, op 23 april 1936, maakte iemand een cacaoblikje open op het strand van Wales. Er lag een briefje in: „S.s. Saxilby zinkend ergens buiten de Ierse kust. Liefs voor broers, zusters en Dinah — Joe Okane." Door een vreemde speling van het lot waren deze laatste woorden van een zeeman gespoeld naar zijn thuis in Aberavon. —

Minder tragisch was de laatste acte van een drama, dat op een nacht in 1825 begon, toen majoor MacGregor aan de reling stond van een brandend schip en zijn vaarwelboodschap in zee wierp. Met vrouw en dochter aan zijn zijde schreef majoor MacGregor: „Schip in brand. Elizabeth, Joanna en ikzelf bevelen onze geesten aan in de handen van onze Verlossers, die ons helpt de eeuwigheid rustig tegemoet te zien." Achttien maanden later vond iemand op de Bahama-eilanden de boodschap en McGregor, die op het laatste nipper-tje met vrouw en kind gered werd, kon zijn eigen doodsbericht lezen.

Graham Fry uit Bristol gooide een honingpotje met een briefje in een kanaal. Mary Holt uit Glamorganshire vond het en trouwde — met zijn broer. Soms is flessenpost zeer efficiënt. Een Amerikaan zocht een vrouw en gooide tien flessen met tien aanzoeken in zee. Vier vrouwen antwoordden met ja.

Flessenpost heeft al heel wat zee- en luchtmysteries opgelost. In 1902 zochten twee Britse kruisers de Noord Atlantische Oceaan af naar de "Huronian", die over tijd was. Men zou misschien nog niets van het schip gehoord hebben, als er niet twee flessen waren aangespoeld — een in Nova Scotia en een in Ierland. De Huronian was gekapseisd en gezonken, stond op de brieven erin. Veertien man hadden zich kunnen redden in een boot — waarschijnlijk zijn ook die later omgekomen.

(Uit: "The English Digest")

Het zeemonster

Het zogenaamde geheim van de zeemonsters kan in een paar zinnen worden vermeld. Wanneer men alle keren elimineert, dat een zeemonster werd gezien, zonder dat er een enigermate goede beschrijving bij werd gegeven of waarbij de geringste twijfel bestaat over de waarheid van het verhaal, dan blijven er ongeveer vijftig berichten over. Deze komen van alle zeven zeeën, en het oudste geval dat vermeld werd is wel de waarneming van Hans Egede op een van zijn zendingsreizen naar de Westkust van Groenland.

„Anno 1734. Juli. Op de 6de verscheen een zeer vreselijk zeemonster, dat zich zo ver boven het water verhief, dat het hoofd boven onze masttop uitstak. Het had een spitse bek, brede, grote vinnen en het lichaam was bedekt met een harde huid. Aan de achterzijde was het gevormd als een slang en toen het weer onder water verdween wierp het zich achterover, waarbij de staart boven water kwam, een hele scheepslengte achter het lichaam.”

Wanneer we aannemen, dat het schip van Egede ongeveer 250 ton was, dan is de kop ongeveer negen meter boven het wateroppervlak uitgekomen.

Het volgende rapport kwam een paar jaar later, in 1745, van kapitein Lorenz von Ferry, die op een klein schip van Trondhjem naar Molde voer. Het weer was mooi en het dier zwom dicht langs het schip, sneller zwemmend dan de mannen konden roeien. De kapitein nam zijn geweer en vuurde, waarna het dier onmiddellijk verdween en niet meer bovenkwam. Toen volgden een groot aantal berichten van de kust van Nieuw-Engeland, het eerste van Solomon Allen, wiens getuigenis als volgt begon :

„Ik, Solomon Allen, verklaar hierbij en zweer, dat ik een vreemd zeedier heb gezien, waarvan ik geloof, dat het een slang was, in de haven van Gloucester. Ik schatte het dier 24 tot 30 meter lang. De kop leek een beetje op de kop van een ratelslang, maar was bijna zo groot als het hoofd van een paard. Toen het boven water kwam, waren zijn bewegingen langzaam. Toen het verdween, ging het zeer snel naar beneden. De kleur was donkerbruin en ik zag geen vlekken op de huid.”

Eén van de beroemdste gevallen is de zogenaamde Daedalus zeeslang. Op 6 Augustus 1848 had de „Daedalus”, met als gezagvoerder Peter M'Quhae, een punt bereikt ongeveer halverwege

Kaap de Goede Hoop en Sint Helena, terugkerend van een reis op de Indische Oceaan.

Op genoemde namiddag voer H. M. Daedalus langs een zeeslang. Toen de Daedalus in Londen aankwam, werd het gebeurde in de Times bericht en de kapitein van de Daedalus werd door de Admiraliteit verzocht, de juiste positie van zijn schip op te geven op het moment, dat de zeeslang werd gezien. M'Quhae schreef een verklaring aan zijn superieur, admiraal Sir W. W. Gage.

„Sir, ik heb de eer U te berichten, ter informatie van de Lords Commissioners van de Admiraliteit, dat om vijf uur des namiddags op de zesde Augustus jongstleden op de breedte 24°44' Z en lengte 9°22' O bij donker bewolkt weer door Mr Sartoris iets zeer vreemds werd gezien, dat het schip snel naderde. Onze aandacht werd op het vreemde verschijnsel gevestigd en het bleek een enorme slang te zijn, hoofd en schouders ongeveer 1 meter boven de zee en ongeveer een lengte van tenminste, 18 meter werd door ons waargenomen, waarvan geen enkel deel volgens ons gebruikt werd om het dier door het water voort te bewegen. De kleur van de slang was donkerbruin, en geelachtig wit rond de keel. Het dier had geen vinnen, maar iets als de manen van een paard op de rug. Het werd gezien door de kwartiermeester, de bootsmansmaat en de stuurman, bovendien door mijzelf en de reeds genoemde officier.”

Op 15 Mei 1833 werd bij Halifax, Nova Scotia, weer een zeemonster gemeld, dat werd waargenomen door vier officieren van het Canadese leger en een winkelier. Ook hier werd ongeveer eenzelfde dier beschreven.

En toen kwam er iemand, die alles kon uitleggen. Zijn naam was Herny Lee en in 1833 werd in Londen zijn boek uitgegeven: Zeemonsters ontmaskerd. Meestal, zei Mr. Lee, was een zeemonster alleen maar een rij schildpadden. Door het water springend leek elke schildpad een deel van een groot dier. — Maar de meeste berichten vertellen, dat het monster zijn kop boven water hield, of dat het dier snel door het water schoot — wat allemaal niets met schildpadden te maken heeft.

Toen kwam een Professor Oudemans met een boek. Nadat hij alle rapporten besprak, greep hij naar zijn zoölogische kennis en trachtte een opsomming te maken. Het feit, dat het dier zijn kop uit het water tilde, bewees, dat het

gemakkelijk een slang of een rij schildpadden kon zijn — dat wil zeggen, dat het absoluut geen van beiden kon zijn. Een slang kan op het land zijn kop optillen of aan het oppervlak van water — maar hoogstens 10 procent van de lengte kan daarbij worden opgericht. Bij de beschrijvingen van het zeemonster, zou dat beest, als het een slang was, ongeveer dertig meter lang moeten zijn, minstens driemaal zo lang als enige bekende slang op het vasteland. Bovendien zou een zwemmende slang, zelfs van kolossale afmetingen, geen recht kielzog achterlaten, zoals dat vaak werd beschreven bij waarnemingen van zeemonsters. Bovendien werden vaak vinnen vermeld, en een slang met vinnen is geen slang.

Professor Oudemans schreef dus, dat het dier een zoogdier was. Dr. Oudemans beschreef toen een soort brontosaurus met vinnen in plaats van poten en met manen bij de mannetjes. Het volgende rapport dat binnenkwam heeft Dr. Oudemans waarschijnlijk doen wensen, dat hij met de publikatie van zijn boek nog even had gewacht. Het stoomschip Umfuli was op weg van Londen naar Natal. Ter hoogte van Havan aan de westkust van Afrika zag men iets, op maandag 4 december 1893. Om twee uur vermeldde de stuurman een „kalme, vlakke zee” in zijn logboek. Om 5.30 uur schreef hij: „Zagen en passeerden een monstervis met slangen-vorm, ongeveer 24 meter lang.” Bovendien werd het dier gezien door de kapitein, enkele leden van de bemanning en een deel van de 80 passagiers. De „zeeslang” dook tijdens de waarneming herhaaldelijk met zijn kop in het water (om vis te vangen?) Kapitein Cringle meende tanden gezien te hebben in de open bek. Ogen zag hij duidelijk.

De kleur van het dier was donkerbruin. En volgens de verdere beschrijving van kapitein Cringle zag hij precies, wat Dr. Oudemans in zijn boek had beschreven. Maar nog nooit had een zoöloog het dier gezien. Dat gebeurde echter in 1905, door twee tegelijk zelfs.

Dit waren E. G. B. Meade-Waldo en Michael J. Nicoll, aan boord van het jacht Valhalla in de buurt van Brazilië. Ondanks het feit, dat de kop op die van een schildpad leek, hadden beide zoölogen de indruk, dat ze een zoogdier waargenomen hadden. En ze zeiden ook, dat het dier verder precies leek op wat men aan boord van de Daedalus had waargenomen. Het monster van Loch Ness volgde. En zeker dacht niemand aan zeemonsters tussen Kerstmis en Nieuwjaar 1947. Maar de Grace Line boot Santa Clara voer er bovenop op 30 december. Het weer was helder, blauwe lucht, zon en de zee waren kalm.

Plotseling zag John Axelson (derde stuurman) een slangachtige kop boven de zee uitsteken. Zijn verbaasde uitroep trok de aandacht van de andere stuurlieden en met ongelovige ogen keken ze alle drie naar het zeemonster. De kop was ongeveer anderhalve meter lang. Het cilindervormige lichaam was ca 90 cm dik en de nek had een doorsnee van ongeveer een halve meter. Het water rond het monster was rood gekleurd.

Het zichtbare deel van het lichaam was ongeveer 9 meter lang. Men nam aan, dat het water rood was van het bloed van het monster en dat het schip het dier in tweeën had gevaren. De huid van het monster was donkerbruin, er waren geen vinnen, haren of uitsteeksels op het hoofd, de nek of het zichtbare deel van het lichaam.

Wat nu? Het antwoord is eenvoudig — wacht u maar af. Het zou dwaas zijn om er aan te twifelen, dat er een onbekend dier met een lange nek in de oceaan leeft. Het schijnt in feite nogal te lijken op de uitgestorven plesiosauris. Die waren weliswaar kleiner dan onze „zeeslang”, maar dat is geen argument. De paarden zijn tegenwoordig ook groter dan ze vroeger waren. Maar ondanks de uiterlijke gelijkenis heeft Professor Oudemans waarschijnlijk gelijk en is het geen reptiel, maar een zoogdier. De veelvuldige waarnemingen in koud water pleiten hiervoor. Evenals de manen, die weliswaar niet altijd maar toch vaak werden waargenomen. En bovendien is dit nu eenmaal de tijd van de zoogdieren.

Wat het ook voor een dier is, er schijnt op volle zee een dier voor te komen, dat niet dicht onder de kust komt en dat zeldzamer is dan walvissen, hoewel niemand weet, hoe zeldzaam. Men vraagt zich misschien af, waarom zo'n dier nooit aanspoelt als het dood is. Maar aangezien men weet, dat een groot aantal walvissen zinkt, wanneer ze dood zijn, kan dit ook bij de „zeeslang” het geval zijn.

Uit: „Science Digest”

LANGSTE SLEEPREIS

Kort geleden arriveerden de motorzeesleepboot „Clyde” en de motorzeesleepboot „Oceaan” van L. Smit en Co's Internationale Sleepdienst te Rotterdam met het voor de sloop bestemde Argentijnse slagschip „Moreno” (27.700 ton) te Hikari (Japan).

De sleepboten maakten gedurende de reis met dit zeer zware transport een gemiddelde vaart van zeven knopen. Voor zover bekend is deze reis in de geschiedenis van de sleepvaart de langste ooit ondernomen.

Het ms. „Siao” gemeerd bij Rice Mill te Bangkok.

(foto: gezagv. H. Meyer)

Kalimonding te Gunung Sitoli (Nias).

(foto: gezagv. H. Zeylstra)

De eerste reis om de wereld

door

A. van Vlaardingen

Het is moeilijk ons voor te stellen dat er nog miljoenen mensen zijn, zoals bijvoorbeeld de inboorlingen in de binnenlanden van Azië en Afrika, die menen dat de aarde een plat vlak is. De vorm van de aarde is lange tijd een grote strijdzaak geweest en het duurde tot in de 16e eeuw, voordat men er in Europa van overtuigd werd, dat de aarde bolvormig is. Een van de mensen die dit bewijs onomstotelijk hebben geleverd, was de Portugese zeevaarder Fernão de Magalhães. In 1519 verlieten vijf schepen onder zijn bevel Spanje en drie jaar later, na een reis rond de wereld te hebben volbracht, keerde één schip weer terug, waarmee de bolvorm van de aarde was bewezen.

Deze Fernão de Magalhães stond in dienst van de Portugese koning die hij twintig jaar lang trouw diende en door zijn bijzondere bekwaamheden bij verschillende gelegenheden grote diensten bewees. De beloningen, die De Magalhães hiervoor ontving, waren echter niet evenredig aan zijn prestaties en toen hem door de gierige koning een kleine salarisverhoging werd geweigerd, verliet hij Portugal en ging naar Spanje, waar hij zijn diensten aan koning Karel V aanbod. Deze, bekend met de grote bekwaamheden van De Magalhães als

zeevaarder, nam hem onmiddellijk in dienst en aarzelde ook geen ogenblik, toen de Portugees hem voorstelde een expeditie uit te rusten die zou trachten de begeerde zeeweg naar de Indische specerij-eilanden in westelijke richting te vinden. De zeeweg naar deze landen in oostelijke richting, dus via Kaap de Goede Hoop, was reeds aan de Portugezen bekend en Karel V zag in de persoon van De Magalhães een mogelijkheid, dit monopolie van de Portugezen te breken. Hij zegde De Magalhães dan ook alle mogelijke hulp toe en stelde hem in de gelegenheid vijf schepen uit te rusten.

Op 20 september 1519 verlieten deze vijf schepen, de „Concepcion”, de „Trinidad”, de „Victoria”, de „Santiago” en de „Santo Antonio” de Spaanse havenplaats San Lucar. Eigenlijk waren de schepen voor zulk een reusachtige onderneming totaal ongeschikt. Ze waren oud en klein. Het grootste vaartuig mat slechts 110 ton...!

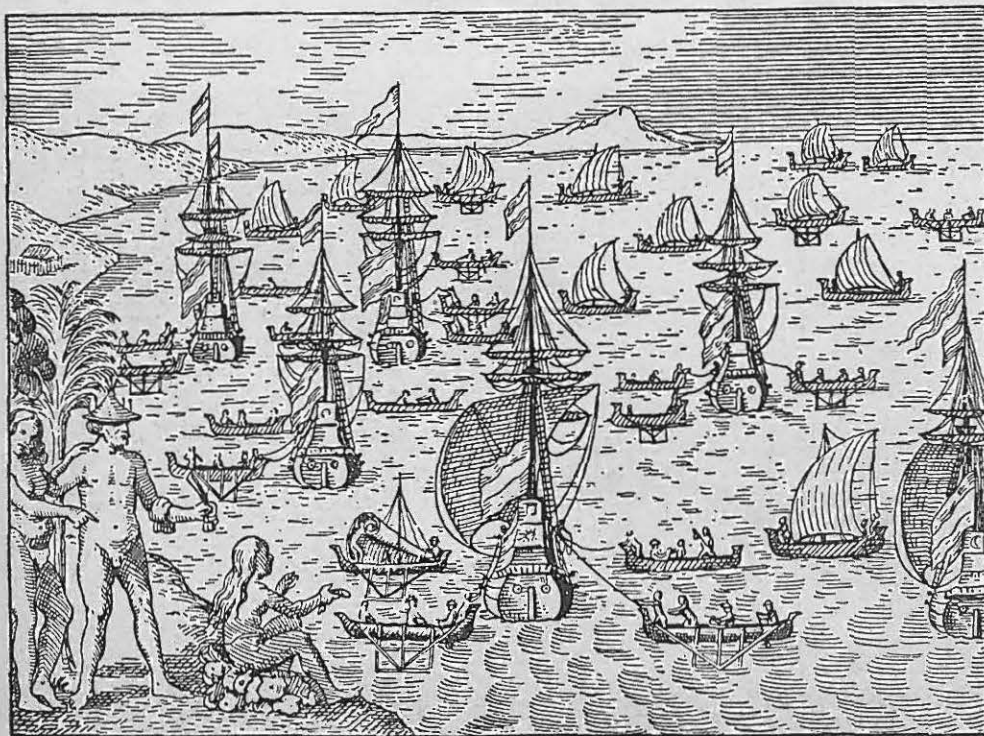
Op de Canarische eilanden, waar levensmiddelen en drinkwater werden ingenomen, ontving De Magalhães een brief, waarin hij voor de onder zijn bevel staande kapiteins werd gewaarschuwd. Deze kapiteins waren het namelijk helemaal niet eens met

de beslissing van hun vorst, de Portugees als bevelhebber van de expeditie aan te stellen. Waarom zo'n vreemde vogel en indringer als admiraal benoemd en waarom niet een van hen? Onderling waren zij dan ook overeengekomen, in volle zee De Magalhães het bevel uit handen te nemen.

Voordat de kust van Zuid-Amerika in zicht kwam, ontstond er tussen de vlootvoogd en zijn kapiteins reeds grote oneindigheid over de te volgen koers. De kapiteins dreven het verschil van mening doelbewust op de spits. De Magalhães, op zijn hoede door de brief, begreep dat alleen een strenge hand en doortastend optreden zijn prestige konden redden. Hij liet de oproerigste van de kapiteins gevangen-zetten en degradeerde hem tot matroos. Hierdoor werd, althans voor het ogenblik, zijn gezag gehandhaafd. Nabij de kust van Brazilië hadden de schepen voortdurend met zware stormen te kampen. Men was herhaaldelijk gedwongen toevlucht in een beschutte baai te zoeken om beter weer af te wachten. De Magalhães was er rotsvast van overtuigd, dat er van de Atlantische Oceaan af een doorvaart naar de Grote Oceaan moest bestaan. Daarom liet hij elke inham, hoe klein en onbelangrijk ook op het oog, nauwkeurig onderzoeken. Hierdoor en door de tegenslagen van het slechte weer vorderde de expeditie slechts uiterst langzaam.

Toen aan het licht kwam dat De Magalhães op schurkachtige wijze met de proviand was bedrogen en dat sommige voorraden totaal waren bedorven en andere zand in plaats van voedsel bevatten, zag de admiraal zich genoodzaakt de rantsoenen te halveren. Dit wekte een storm van verontwaardiging en ontevredenheid onder de schepelingen en nadat De Magalhães had geweigerd zijn besluit te herroepen, sloegen de matrozen van alle schepen onder de geestdriftige leiding van hun kapiteins, die hun kans wederom schoon zagen, aan het muiten. Door zeer strenge maatregelen tegen de aanstichters te nemen, slaagde De Magalhães, zij het met grote moeite, erin de muiterij de kop in te drukken. Uit angst en ook omdat ze ten gevolge van de gehalveerde rantsoenen hiervoor de nodige kracht misten, waren de bemanningen nadien niet meer zo oproerig, maar toch lieten zij niet na De Magalhães telkens opnieuw lastig te vallen over de terugkeer naar het vaderland. De admiraal was de mening toegedaan, dat een terugkeer verraad aan de Spaanse kroon betekende en hij weigerde dan ook hardnekkig aan het verlangen van zijn manschappen te voldoen. Hij

De bewoners van de Ladrone, naar een houtsnede uit 1620.

trachtte hen gerust te stellen, door er op te wijzen, dat volgens zijn kaarten China niet meer veraf kon zijn. De Magalhães was inderdaad zelf hiervan overtuigd, niet wetende hoe onbetrouwbaar de kaarten waren. Wellicht was hij anders zelf de grootste voorstander van een terugkeer geweest. Maar nu wilde hij doorzetten, ondanks het feit dat er reeds een schip, dat ter verkenning was uitgezonden, verloren was gegaan. Met de grootste moeite was de bemanning ervan door de overige manschappen van de verdrinkingsdood gered. Het verlies van dit vaartuig was een gevoelige slag voor de expeditie, maar het sterkte De Magalhães slechts in zijn voornemen om niet terug te keren, want nu pas realiseerde hij zich goed hoe wrak zijn schepen waren, zo wrak dat hij ze niet meer aan de zware stormen op de Atlantische Oceaan drufde blootstellen.

Op 21 oktober 1520 werd er een nauwe, diepe inham in de kust ontdekt en onderzocht of dit eindelijk de lang gezochte doorvaart was. De doortocht was uiterst gevaarlijk, want het krioelde er letterlijk van de klippen. Maar het geluk was De Magalhães gunstig gezind en na vijf weken bereikten zijn schepen inderdaad de Grote Oceaan. Naar de ontdekker ervan werd deze zeestraat later Straat van Magalhães genoemd. Tijdens de doorvaart had men des nachts regelmatig aan bakboord op de wal grote vuren waargenomen. Daarom doopte De Magalhães dit land, dat later een eiland bleek te zijn, met de naam Vuurland.

Op een van de schepen, dat voor een verkenningstocht was uitgezonden, was inmiddels opnieuw mouterij uitgebroken. Het scheepsvolk zette de kapitein gevangen en keerde op verraderlijke wijze naar Spanje terug. De Magalhães zette de reis met de drie overgebleven schepen voort. De drie maanden, die nu volgden en waarin de schepen voortvoeren zonder land in zicht te krijgen, betekenden voor de mannen een zware lijdensweg. De levensmiddelen, die nog voorhanden waren, bedierven volkomen en velen stierven aan scheurbuik. Slechts door onverslapte strenge tucht te handhaven en met inzet van zijn gehele sterke persoonlijkheid wist De Magalhães zijn mannen in bedwang te houden.

Eindelijk ontdekte men op de 6 maart 1521 een bewoonde eilandengroep. Het werd hoog tijd, dat er drinkwater en levensmiddelen konden worden ingeslagen, want de mannen waren de volkomen uitputting nabij. De Magalhães liet hen enige tijd van de ontberingen bekomen en maakte

gebruik van de gelegenheid, de gehavende schepen wat te laten opkalefateren.

Omdat de bewoners van de eilandengroep, waar de schepen hun ankers hadden laten vallen, letterlijk alles stalen wat maar binnen hun bereik kwamen, noemde De Magalhães deze eilanden de *Ladronen*, hetgeen „Rovers-eilanden” betekent. Naderhand heeft men ze herdoopt tot de *Marianen*.

Toen de mannen weer enigszins op krachten waren gekomen, werd met nieuwe moed zee gekozen. De Philipijnen werden enkele dagen later ontdekt en De Magalhães besloot deze eilanden aan een nader onderzoek te onderwerpen. Door zich in een geschil tussen twee inheemse stamhoofden te mengen, raakten de admiraal en zijn mannen in een verwoede strijd met de inboorlingen gewikkeld. Tijdens een hevig gevecht werd De Magalhães, reeds aan beide benen ernstig gewond, overmeesterd en door de op wraak beluste inboorlingen met speren doodgestoken. De mannen, hun bevelhebber kwijt, verloren hun hoofd en namen met de schepen „Trinidad” en „Victoria” ijlende de vlucht. Het stofelijk overschot van De Magalhães en het derde schip, de „Concepcion”, moesten zij achterlaten.

De „Trinidad” was zo deerlijk gehavend dat het schip onmogelijk de reis kon vervolgen. Er werd besloten, het naar het dichtstbijzijnde vertrouwde strand te sturen om het eerst wat op te knappen en het hoognodige te repareren. Voordat het echter land kon bezeilen, leed het reeds schipbreuk en de overlevenden werden door de gouverneur van Ternate gevangengenomen.

Het enig overgebleven schip, de „Victoria”, zette de reis voort onder bevel van kapitein Sebastiane de Elcano. Het voer de Banda-zee door, langs Timor en landde ten slotte op de oostkust van Afrika in de buurt van Zanzibar. Vandaar zeilde het om Kaap de Goede Hoop heen en eind augustus 1522 bereikte het de Canarische eilanden. Op 6 september gooide het schip, dat niet meer dan een gammal wrak was, zijn ankers uit in de haven van San Lucar. Achttien uitgeputte en in lompen gehulde mannen — tijdens de reis waren op dit schip nog negenentwintig mensen aan verschillende ziekten bezweken — wankelden de kade op, met argwaan en verbazing door de inwoners van de havenplaats aangehaapt. Toen echter bleek, dat zij de enig overgeblevenen waren van de tweehonderdvijfzeventig koppen tellende bemanning van de vijf schepen, waarmee Fernão

Fernão de Magalhães.

de Magalhães drie jaar tevoren was uitgevaren, en dat zij degenen waren die de eerste reis rond de wereld hadden volbracht, waarmee onomstotelijk kwam vast te staan dat de aarde een bol was, werden zij op grootse wijze gehuldigd en met de grootste eerbied en onderscheiding behandeld.

(ult: „Wereld”)

In memoriam

Te Haarlem overleed op 6 Augustus j.l. na een langdurig ziekbed in de leeftijd van 60 jaar de heer

E. Vermeulen

in leven employé van het Amsterdam-kantoor.

Wijlen de heer Vermeulen, die in 1927 als onderbaas-electriciën naar Indonesië werd uitgezonden en op 1 Februari 1947 als Baas werd gepensionneerd, was op 1 October 1946 in tijdelijke dienst op het Amsterdam-kantoor geplaatst, alwaar hij belast was met het toezicht op de elektrische installaties van onze nieuwbouwschepen.

Hij heeft dit veel omvattende werk ruim 10 jaar met inzet van zijn gehele persoonlijkheid verricht. Deze harde werker, die zich door zijn karaktereigenschappen bij allen met wie hij in contact kwam, bemind wist te maken, zal node gemist worden.

De crematie heeft op Vrijdag 9 Augustus j.l. in het Crematorium Westerveld plaats gevonden, bij welke plechtigheid Mr. W. A. J. Lucas en Ir. E. Struyk het woord voerden.

mensen met een fenomenaal geheugen

Mensen met een fenomenaal geheugen zijn de laatste tijd nogal eens „in het nieuws” geweest, vooral als deelnemers bij de grote quizzprogramma's, om enorme prijzen, in Amerika.

Deze mensen worden door radio en televisie zeer in het oog der publiciteit geplaatst, maar er zijn vroeger tal van dergelijke geheugenkunstenaars geweest.

Niet de minste onder hen was een schilderachtige zwerver, Railroad Jack genoemd, die enkele tientallen jaren voordat hij in 1933 stierf een klein karretje door de straten van het Amerikaanse Midden Westen duwde. Zijn werkelijke naam was Harry Cooper. Hij was geboren in Oshkosh, Wisconsin, en als jonge man ontwikkelde hij een hobby voor het leren van namen en data.

Uren bracht hij iedere dag door in de openbare leeszaal van Detroit, waar hij de biografieën uit zijn hoofd leerde van duizenden belangrijke mensen en bovendien nog bladzijden vol statistisch materiaal. Met zijn vriendelijke stem maakte hij van deze hobby zijn middel van bestaan. Staande naast het oude stadhuis van Madison, bijvoorbeeld, riep hij de mensen toe, hem een naam op te geven van een historische figuur.

Van Hammoerabi tot Hannibal en Hamlin kon hij onmiddellijk een kort biografietje geven. Mocht er zo nu en dan een geval bij zijn, waarvan hij de feiten niet kende, dan hielp zijn geroutineerde praatje hem wel om de aandacht van de menigte af te leiden totdat het onderwerp vergeten was.

Blaise Pascal, Frans filosoof en geleerde, las bijna alles, wat het lezen waard was, en vergat daarvan haast niets.

Max Steuer, een van de beroemdste Amerikaanse advocaten, had zo'n enorm reservoir van wetkennis en bewijsmateriaal in zijn hoofd, dat iedereen er altijd opnieuw weer verbijsterd van was.

Lord Macaulay, de beroemde 19de eeuwse Engelse historicus en politicus, leerde zijn favoriete literatuur als tijdverdrijf uit het hoofd. Wanneer alle exemplaren van Milton's Paradise Lost verloren zouden gaan, aldus Macaulay — en bewees het ook — dan zou hij de tekst wel weer opschrijven.

De beroemde dronken geleerde van Engeland, Richard Porson (1759-1808) kon een heel boek onthouden na het eenmaal gelezen te hebben — bij erg lange boeken twee of hoogstens driemaal.

De sterke geheugens van sommige musici zijn ook altijd een bron van verbazing. Mozart zou in zijn jeugd eens een

mis in het Vaticaan hebben bijgewoond en in zijn geheugen een compositie hebben meegenomen, waarvan de kerkelijke autoriteiten hadden besloten, hem niet te publiceren.

In het laatste deel van de 19de eeuw hadden Duitsland en Oostenrijk drie grote „B's” met grote geheugens. Johannes Brahms, de grote componist, kende elke goede compositie, die geschreven was in de periode tussen Bach en hemzelf — 200 jaar — uit zijn hoofd.

De vriend van Brahms, de pianist en dirigent Hans von Bülow, kon lange en gecompliceerde partituren tijdens een treinreis in zijn geheugen prenten om ze voor altijd voor elk concert „bij de hand” te hebben.

Maar Brahms en Bülow stonden het kampioenschap op geheugengebied graag af aan hun vriend Ignaz Brull, een dromerige, geniale Wener. Hij was een uitstekend pianist en nam op zijn tournees nooit muziek mee — zijn geheugen zou hem niet in de steek laten.

Op een dag bezocht een vreemdeling Brull. Hij had een stapel manuscripten onder zijn arm en zei: „Weet u wat dit is? Een hele stapel werken van Mozart en Beethoven, die de wereld nog niet kent. Ze werden nooit gepubliceerd. Ik breng ze u, omdat u zo'n groot pianist bent, dat u ze in de wereld kunt introduceren”. Brull ging met de bladen naar de piano. Hij las de bladzijden door, speelde hier en daar een paar maten. „Het spijt me zeer”, zei hij toen, „maar deze werken kunnen o-mogelijk van Beethoven en Mozart zijn”.

De bezoeker was woedend en verweet Brull, dat hij dit alleen maar zei om hem de eer van het ontdekken van de meesterwerken te ontnemen. „Als u ze niet herkent als echte werken van Mozart en Beethoven — goed, dan neem ik ze weer mee. Ik zal ze in mijn woning opbergen en niemand anders dan ik zal ze ooit horen!” Rustig ging Brull aan de piano zitten en begon, zonder muziek, het werk te spelen. Lang voordat hij alle composities had beëindigd was zijn bezoeker stomverbaasd en teleurgesteld vertrokken.

Alle grote musici hebben tegenwoordig geheugens, waar een leek geen begrip van heeft. Isaac Stern, de Amerikaanse violist, kent alles wat er aan waardevoels voor zijn instrument geschreven werd, uit zijn hoofd. De onlangs overleden Walter Gieseking kende de hele piano-literatuur uit zijn hoofd. Alle grote dirigenten hebben hun geheugen volgepakt met duizenden bladzijden partituur.

Uit „The Milwaukee Journal”

In memoriam

Op 10 Augustus j.l. overleed onverwacht in de ouderdom van 64 jaar te Limoges (Frankrijk) de heer

B. C. Akkerman

in leven gepensionneerd commodore onzer Maatschappij.

In de ouderdom van 77 jaar overleed op 11 Augustus j.l. te Bloemendaal de heer

J. J. Brachthuis

in leven gepensionneerd gezagvoerder der K.P.M.

Te Bennebroek overleed op 11 Augustus j.l. in de leeftijd van 68 jaar de heer

J. H. Faber

in leven gepensionneerd gezagvoerder onzer Maatschappij.

Te Haarlem overleed op 9 September j.l., in de ouderdom van 70 jaar, de heer

W. Iken

in leven gepensionneerd employé van onze Maatschappij.

Wijlen de heer Iken bekleedde tot 1 Januari 1951 de functie van Chef van het Magazijn van Gedruken, op welke datum hij, na 37 dienstjaren, de K.P.M. met pensioen verliet.

Zij rusten in vrede

ONS SPORT-nieuws

TENNIS

Nadat de KPM op 17 en 18 Augustus j.l. op de HC-baan op Kebon Sirih tegen de tennisclub van de Diplomatieke Vertegenwoordiging te Djakarta in een vriendschappelijke wedstrijd gelijk speelde (4 — 4), ontvingen onze tennissers op Zondag 1 September d.a.v. de DVN-ers als gast op de Uniekampongbaan te Tg. Priok, alwaar deze revanche-wedstrijd eveneens in een gelijkspel (4 — 4) eindigde.

Op Zondag 1 September dan waren gasten en gastheren reeds om half 8 op de baan aanwezig, zodat om 8 uur direct de topklasse speelsters (damessingle) konden beginnen om hun krachten te meten. De uitslag, 6—5; 6—5 voor onze Mevr. Moraux, bewees alweer dat er bij de dames de nodige vechtlust aanwezig was. Ook Mevr. Van Altena toonde deze karaktereigenschap in de tweede partij, welke uiteindelijk in 3 sets door DVN werd gewonnen.

De laatste partij van de morgen werd begonnen om 11.15 uur en aangezien om 12.15 uur de stand nog steeds dubbelblank was (1 — 1), werd besloten om deze partij des middags voort te zetten. Men begaf zich daarna naar de Yachtclub voor het nuttigen van een koele drank. Na even te hebben uitgeblazen werd gezamenlijk de lunch gebruikt en een kopje koffie gedronken.

Tegen tweeën ging men weer baanwaarts en werd de onafgespeelde partij verder uitgespeeld, welke eindigde in een 2 — 1 overwinning voor DVN. Deze tennisdag werd uiteindelijk besloten met een damesdouble, die door onze dames glansrijk werd gewonnen. Deze gezellige sportdag zal door de DVN-ers en KPM-ers niet licht worden vergeten.

Tenslotte nog de mededeling aan belangstellenden dat onze KPM-tennisploeg in de door de DVN georganiseerde bekerwedstrijden in de volgende samenstelling zal uitkomen :

herensingles:

1. Hr. Metzelaar
2. Hr. Gerungan

herendoubles:

1. Hr. Gerungan — Hr. Jüch
2. Hr. Wannee — Hr. Dootjes

mixeddoubles:

1. Mevr. en Hr. Metzelaar
 2. Mevr. Moraux — Hr. Jüch
- reserve: Hr. Moertanto

Het programma voor deze bekerwedstrijden ziet er als volgt uit:

speeluren: Zaterdagmiddag vanaf 15.00 uur.

baan:

Kebon Sirih 18 — Djakarta (achter de HC-flat)

speeluren:

Zaterdagmiddag vanaf 15.00 uur

Zondagmorgen voortzetting om 8 uur
28/29 September: DVN versus N.H.B.

5/6 October : KPM versus Borsumy
12/13 October : Verliezersronde
26/27 October : Winnaarsronde

Gespeeld zal worden volgens het systeem: best of three sets (short, short, long). Een wisselbeker is beschikbaar gesteld; na 2 keer achtereenvolgens of 3 maal in totaal winnaar te zijn, is men definitief eigenaar van de beker. Supporters zijn van harte welkom! KPM-ers doe je best ! !

*

VOETBAL

Na een lange periode van voetbalmoelheid bij het personeel van ons Hoofdkantoor en enigszins weer wakker geschud door oude herinneringen aan KPM's voetbalglorie in vooroorlogse tijden — men denke even terug aan de voetbalberoemdheden zoals Voorstadt, Pipper, Geertsema, Teddy en Tom Pesch, Koper, Mudjitaba, Belle en Denkelaar (allen KPM-ers!) — is men kortgeleden er weer in geslaagd om verschillende personeelsleden voor de voetbalsport te interesseren. Enkele vriendschappelijke wedstrijden werden bereids gespeeld en begin September j.l. werd onze voetbalclub uitgenodigd om met een eerste en een tweede elftal mee te doen aan de bekerwedstrijden die werden georganiseerd ter gelegenheid van het 25-jarige dienstjubileum van een personeelslid van het Ziekenhuis Petamburan.

Met goede moed en het nodige enthousiasme werd toen door het KPM-Hoofdkantoor elftal deel genomen aan genoemde bekerwedstrijden, waarvan de uitslagen als volgt waren:

KPM-Hoofdk. I — Ziekenh. Petamb. I 1—1
KPM-Hoofdk. II — Ziekenh. Petamb. II 3—0
KPM-Hoofdk. I — KPM-Priok I 1—3
KPM-Hoofdk. II — KPM-Priok II 3—3
Ziekenh. Petamburan I — KPM-Priok I 3—2
Ziekenh. Petamburan II — KPM-Priok II 1—1

Niettegenstaande het eerste Hoofdkantoor-elftal, onder leiding van Jüch, meer in de aanval was en een betere combinatie speelde, eindigde men door gebrek aan schotvaardigheid als nummer laatst. Winnaar werd het elftal van het Ziekenhuis Petamburan. Het Hoofdkantoor 2de elftal wist door zijn enthousiast spel betere resultaten te behalen en eindigde als no. 1 in de tweede klasse en werd dus ook winnaar van een beker. Mooi werk !

WARM EN KOUD

Pfff... heb jij het ook zo warm?
Snak je ook zo naar een bad?
'k Zou best naar de bergen willen,
't Scheelt allicht een graad of wat.
Weet je wat ik nou zou willen?
Even in Europa zijn,
Even niet te transpireren,
In de winter is 't daar fijn!

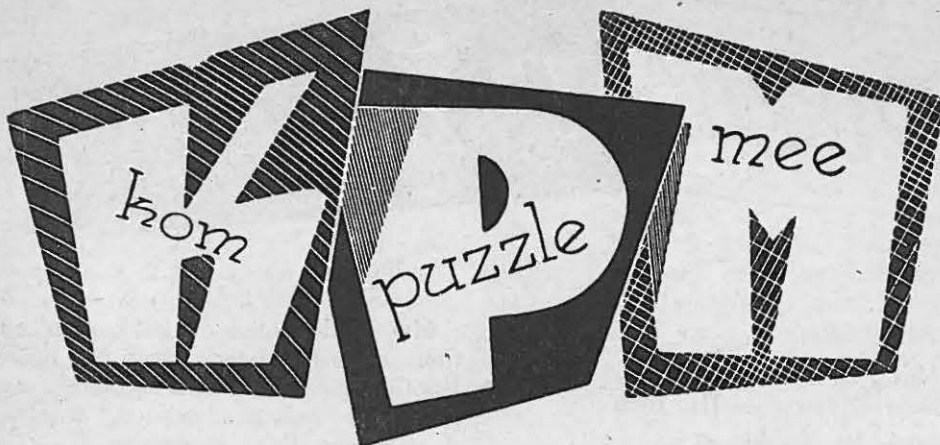
Zit je goed en wel in Holland,
Kijk je toch wel even op.
Regen, hagel, sneeuw en ijzel:
Windkracht zeven, wat 'n strop!
Als de dag met moeite dag wordt,
Je je tooit met wollen vest,
Nou, dan denk je toch wel even
't Tropenzonnetje is toch maar best!

Oscar.

het atoomzeggertje

een jong Uraniumatoom
die at eens bij een achteroom
maar na de maaltijd werd hij ziek
hij kreeg last van zijn kernphysiek
en waarom voelde hij zich naar?
het tafelwater was te zwaar.

Ernst

Hier volgt de juiste oplossing van het kruiswoordraadsel, voorkomende in het Augustus-nummer van „de Uitlaat”.

STAAK TRIAS BALIE
PERA EENDOR TAND
OLREEK NOODT DE
EERDER PARS GESOL
D EEL KAMP KENT E
SHET INNE NUUTUL
GEER ROT DONG C B
ADRES LAVENDEL FR
GETIER L V ELEGIE
ES STAVOREN DEELS
L H HAAN NAP PRET
REK PK STAAL KAT
S BLOS STERIK H
TREEM SAAR SALINE
IE P RAMP PESOEI
NEDE SPOEL N MEES
SPELT I SLAM OPERA

De eerste prijs (Rp. 25,-) gaat naar :
Mej. M. Eggert — HK II —
c/o Agentschap Semarang;

de tweede prijs (Rp. 15,-) naar :
A. F. Lancker — hfd. empl. —
c/o Agentschap Pangkal Pinang en

de derde prijs (Rp. 10,-) naar :
Achmad bin Dardji — 1e klerk —
c/o Agentschap Tg. Priok.

De oplossingen van onderstaand ana-
grammen-raadsel moeten ons uiterlijk
20 November a.s. hebben bereikt.

*

Het progressieve anagram

In iedere afdeling van de figuur
moeten woorden worden ingevuld,
welke bestaan uit de letters van het
voorgaande woord, vermeerderd met
een letter.

Omschrijving :

1. niet een; 2. zelfkant, 3. doen liggen; 4. ver-
voeging van het w.w. liegen; 5. overzet; 6.
angst; 7. vingerdoek; 8. doel; 9. part; 10. in
parten snijden; 11. groep voorname personen;
12. smart; 13. wijn; 14. deel van een ladder;
15. huidvlekje; 16. tegenspraak; 17. overschot;
18. krachtig; 19. vogel; 20. gewest (meerv.);
21. niet vol; 22. hemels wezen; 23. dorp in
Limburg; 24. zaalsport; 25. muziekinstrument;
26. hevige wind; 27. stoomschip; 28. krachtig
voortvloeden.

Voor inzenders gelden de volgende voorwaarden:

1. Inzendingen, welke duidelijk van naam en adres
zijn voorzien, te richten aan
de Redactie van „de Uitlaat”
p/a n.v. K.P.M.
Medan Merdeka Timur 5 — Djakarta.
2. Onduidelijk geschreven oplossingen worden zon-
der meer ter zijde gelegd.
3. Voor juiste inzendingen zijn 3 geldprijzen beschik-
baar gesteld:
1 prijs van Rp. 25,—
1 „ „ Rp. 15,—
1 „ „ Rp. 10,—
4. Over oplossingen en/of toekenning der prijzen
kan NIET worden gecorrespondeerd.

Droom

Ze hadden nogal wat gedronken, hier een
glasje en daar een glasje en een van de
twee vond het noodzakelijk om de ander op
de hoogte te brengen van een merkwaardige
droom. „Ik droomde”, zei hij, „dat er plot-
seling wel duizend kleine kereltjes op me
stonden te dansen. Overal waren ze . . . op
m'n hoofd, op m'n borst, op m'n benen. Ze
droegen groene pakjes, rose puntmutsen en
gekke rode schoenen, die aan de voorkant
omgekruld waren”.

„Precies”, zei de ander, „en ze hadden witte
kousen aan en kleine belletjes op hun muts
en op hun schoen!”

„Hoe weet jij dat?” vroeg de eerste, zeer
verbaasd.

„O, d'r zitten er nog een paar op je schou-
der”, was het antwoord.

Matrozen

Moos en Bram hadden schipbreuk geleden
en zaten op die hele grote zee op een vlotje.
„Bram”, sprak Moos, „ik weet me geen
raad”. Vertwijfeld begon Bram te bidden:

„Red me, red me, red ons, ik weet ik ben
een slecht mens geweest, ik heb gestolen, ik
heb bedrogen, ik heb gedronken, maar ik zweer
U als ik gered word zal ik nooit meer . . .”

„Wacht nog even, Bram”, onderbrak Moos
het gebed van Bram, „ga niet verder, ik geloof
dat ik een stoomschip zie”.

Op nevenstaande pagina :

De „Generaal van Geen” en de „Valentijn”
te Tg. Priok.

(foto: Willy van Boggelen)

DIEREN OP VERSVOETEN

Op een hen:

Een hen te Hoenderloo vermoordde
bezittelijke voornaamwoorden.
„De hen van hun”, zo sprak het beest,
„die eerst van hulle is geweest
rijdt rustig in een tremmetje
in hem zijn hen haar hemmetje”.

*

Op een poes:

Een poes, wel heb ik van mijn leven,
hing zomaar in de lucht te zweven.
„Dat doe ik dikwijls”, sprak zij kalm.
„Wanneer ik na een broodje zalm
een nummertje gesponnen heb
doe ik een dutje in mijn web”.

uit: „De Volkskrant”.
door: Trijntje Fop.

„Kom kom, Baarsman, zó groot is het tekort
op de arbeidsmarkt toch óók weer niet . . . !”

*

Luiheid

Bram wijst op een vaas die op de schoor-
steenmantel staat:

„Daar zit de as in van m'n broer”.

„Is ie overleden en gecremeerd?”

„Nee, hij is alleen te lui om naar een
asbakje te lopen”.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
g	r	e	e	n	e	g	e	g	e	n	e	g	e	l	o	g	e	n									
5	v	e	e	r	r	e	e	s	s	e	r	r	e	t	s	t	r	e	v	e	n						
9	d	e	e	l	d	e	e	n	e	d	e	e	n	e	d	e	e	n									
13	p	o	r	t	s	p	o	r	t	s	p	o	r	e	t	p	r	o	t	e	s	t					
17	e	s	t	s	t	e	r	k	e	k	s	t	e	n	s	t	r	e	k	e	n						
21	l	e	e	g	e	n	e	g	e	l	e	e	n	e	g	e	l	e	n								
25	t	r	o	m	s	t	o	r	m	s	t	o	m	e	r	s	t	r	o	m	e	n					

